Årsrapport 2022 nationell arbetsgrupp för handhavande av cancerläkemedel

Uppdrag

Att med utgångspunkt från gällande direktiv[1] [2] och i samråd med berörda lärosäten utforma, genomföra, utveckla och säkerställa tillgång på utbildningsaktiviteter för säkert handhavande av cancerläkemedel för sjuksköterskor men också för andra berörda yrkesgrupper inom specialist och hemsjukvård. Här skall både patientsäkerhet och arbetsmiljöaspekter beaktas.

Verksamhet under året

Fungera som expertråd för säkert handhavande av cancerläkemedel för RCC i Samverkan

- Vi har handlagt inkomna frågor från personer som arbetar med handhavande av cytotoxiska läkemedel.
- Deltagit i sammankomster där Cytostatikakörkortet planeras och utvecklas.
- Under 2022 har vi skapat en FAQ på hemsidan med vanligt ställda frågor. Under året har den succesivt utökats i takt med att fler frågor kommer in.
- Aktivt deltagande i arbetet med utvecklingen av Europeiska riktlinjer för säker hantering av farliga läkemedel på jobbet.
- Arbetsgruppen har skrivit en artikel om cytostatikakörkortet och arbetsgruppens uppdrag i föreningen "Sjuksköterskor i Cancervårds tidskrift Cancervården.

Bevaka kunskapsläget inom uppdraget och vid behov föreslå åtgärder till RCC i Samverkan

- Vi har återigen varit i kontakt med Arbetsmiljöverket med anledning av att en ny upplaga av AFS:en skall publiceras 2023. Beskedet från arbetsmiljöverket är att den är försenad och att en ny reviderad upplaga inte kommer förrän tidigast 2024.
- Vi har fortsätter inventeringen hos lärosätena i Sverige som håller specialistsjuksköterskeutbildning inom onkologi, angående innehållet om säkert handhavande av cytotoxiska läkemedel.
- Vi har påbörjat en inventering av de utbildningar som finns i handhavande av cancerläkemedel ute på onkologkliniker och Hematologkliniker i landet.
- Vi har också varit i kontakt med lektor på Specialistutbildningen för sjuksköterskor för att inventera innehållet i kursplanen när det gäller handhavande av cancerläkemedel.
- Vi har under våren skickat ut en enkät till 1:a linjens chefer i samtliga regioner i landet. Syftet var att inventera hur utbildningen i handhavandet av cytostatika ser ut idag på enheter i landet samt chefernas behov av nationell och regional utbildning till personalen inom området. Vi var också intresserade av att undersöka omfattningen av riskbedömningar och avstrykstester i miljön på arbetsplatserna. Totalt 138 chefer svarade på enkäten. Resultatet är under sammanställning.

[1] Cytostatika och andra läkemedel med bestående toxisk effekt (AFS 2005:5)
[2] Directive 2004/37/EC - carcinogens or mutagens at work
https://osha.europa.eu/en/legislation/directive/directive-200437ec-carcinogens-or-mutagens-work

Regionala cancercentrum i samverkan
Sveriges Kommuner och Regioner | 118 82 Stockholm
Besök: Hornsgatan 20 | Telefon: 08-452 70 00
E-post: info@cancercentrum.se | www.cancercentrum.se

- Vi har startat diskussioner med LIF och FASS för att förbättra information om handhavande. Dels för att få fler företag att tillhandahålla skyddsinformation för sina läkemedel och dels kring möjligheter att få ett samarbete kring hanteringsinformation för cytotoxiska perorala läkemedel.
- I april och oktober deltog vi i nätverksträff för utbildare inom cytostatikakörkortet (plattformen Lära Nära). Här har också deltagare i arbetsgruppen spelat in ny uppdaterad information i delmoment som ingår i kursen.
- I ett europeiskt initiativ från European Commission's Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion (DG EMPL), pågår arbete för att ta fram gemensamma riktlinjer inom området (Guidance document for the safe management of hazardous medicinal products at work (HMPs)). Vi har deltagit, bidragit och bevakat frågorna i internationella workshops som ordnats av projektet. Ett första utkast har kommit och vi har lämnat synpunkter på detta.

Samverka med de nationella vårdprogramsgrupperna inom cancerområdet, regimbiblioteket och NAC-gruppen vid behov

- Vi har delgivit fakta i hanteringsunderlag till nationella regimbibliotekets arbete med kunskapsunderlag gällande handhavande av extravasering av cytotoxiska läkemedel.
- Vi har besvarat frågor om handhavande av cytostatika från arbetsgrupperna för "min vårdplan".

Att vara remissinstans för informationsmaterial rörande handhavande och administration av cancerläkemedel

- Vi får många frågor till gruppen gällande hantering av nya läkemedel. Det finns ofta tydligt beskrivet hur man hanterar traditionella cytostatika vad gäller administration och omhändertagande av patientens utsöndringar men det finns en otydlighet när det gäller immunterapi såsom monoklonala antikroppar, immunterapi och målriktade läkemedel ex peroral TKI-behandling. Vi har därför haft kontakt med läkemedelsinformationscentralen LÄIF för att få hjälp med vetenskapligt underlag och bedömning för att kunna ge rätt information och skapa säkerhetsföreskrifter och därmed handha detta på ett säkert sätt. Vi har fått positivt svar från läkemedelsinformationscentralen och två substanser - en mab och en TKI (läkemedel som slutar på tex -nib) kommer, som ett pilotprojekt, att analyseras mer grundligt gällande medicinska risker vid yrkesmässig hantering.
- Vi har haft fler inkomna frågor som vi besvarat när det gäller handhavande av cytostatika i hemmiljö. Dessa frågor har berört både informationsmaterial till patient och vård & omsorgspersonal. Vi fortsätter också att bevaka cytostatikabehandling i hemmiljö.
- På ett av våra första möten för året bjöd vi in specialistsjuksköterskan Therese von Moos Grant från hematologen i Skåne som berättade om ett projekt kring poliklinisering och hembehandling. Intravenös cytostatikabehandling pågår med hjälp av en pump som är programmerad att ge doser vissa tider. Patienten bär pumpen och beredningen med hjälp av en ryggsäck. Patienten instrueras att själv koppla bort pumpen alternativt att primärvården eller hemsjukvården kan vara behjälplig med bortkoppling eller byte av beredning. I regioner med långa avstånd så kan vissa cytostatika/cytotoxiska/antikroppar komma att skickas till hälsocentral och ges av

distriktsköterska istället för att patienten måste åka till sjukhuset. Vissa cancerbehandlingar skickas redan idag o ges via hälsocentralen. Therese von Moos Grant deltog också på det nationella nätverket för cytostatikakörkort via LäraNära för att berätta om sina erfarenheter med projektet.

Stötta regionalt arbete med säkert handhavande av cancerläkemedel utifrån det nationella arbetet

- Vi diskuterade att förutom en analys och presentation av resultatet så vill vi jobba med att utarbeta en broschyr för hantering I hemmet samt jobba med en lathund för omvårdnad av patient som erhållit cytostatika.

Övrigt

- Vi fortsätter vårt arbete med att informera om arbetsgruppens existens och funktion för att bli en naturlig remissinstans vid handhavandefrågor, tex för texter i Min Vårdplan och Arbetarskyddsstyrelsens riktlinjer.
- Endast 18 % av cheferna som svarade på vår enkät genomförde regelbundna avstrykstester för kontroll av yrkesmässig exponering av cytostatika I arbetsmiljön. Därför så kommer vi att skapa en lathund för att underlätta beställning av avstrykstester samt tips på vad som kan vara bra att tänka på före och efter när resultatet av testet kommer. Materialet kommer vi att lägga på hemsidan.

Deltagare I arbetsgruppen och möten under 2022

Arbetsgruppen har under 2022 haft fyra möten via länk samt två fysiska planeringsdagar I Stockholm.
Deltagare i gruppen är:
Ulrika Landin, receptarie/beredningspharmaceut och arbetar på RCC Syd.
Ida Ekh, apotekare i Region Jönköping
Marie Sodell, specialistsjuksköterska i onkologi och arbetar på Cancerrådgivningen RCC Stockholm-Gotland,.
Carin Lundgren, specialistsjuksköterska i onkologi och arbetar som vårdenhetschef på dagsjukvård/mottagning på Länssjukhuset i Gävle.
Anki Delin Eriksson, specialistsjuksköterska i onkologi. Jobbar som verksamhetsutvecklare på Jubileumskliniken, Sahlgrenska Universitetssjukhuset.
Annica Walther, specialistsjuksköterska onkologi/hematologi och arbetar inom öppenvården på Hematologen, Norrlands Universitetssjukhus